

Képesy József (1818-1876)

 vízszabályozási mérnök, országos középítési felügyelő, Bánság korszerű vízszabályozásának megtervezője és kivitelezője.

Orosházán (Békés megye) születik 1818. február 25-én, ahol apja Képesy György tiszteletbeli főorvos. Iskolai tanulmányait Szegeden, Aradon és Temesváron végzi. A pesti egyetemen bölcsészetet hallgat, ugyanitt szerzi meg 1839-ben a mérnöki oklevelet. Mint mérnök 1841-ben Bécsben tanul tovább. 1843-tól tiszteletbeli megyei mérnökként Wodianer báró és id. Eszterházy Mihály gróf birtokain dolgozik.

Szakkikket közöl, ezek felkeltik gróf Széchenyi István érdeklődését iránta és ennek köszönheti, hogy az 1846-ban meginduló Tisza-szabályozó munkálatoknál őt is alkalmazzák, és 1847-ben a bácsi Tisza-szabályozási osztály főmérnöke lesz. Mivel részt vett a forradalomban, segédmérnökkel degradálják, és Kassán 14 hónapig a Galíciába vezető út építésével foglalkozik. 1853-ban ismét főmérnök, az első londoni kiállítás alkalmából egy tanulmányútra indul és beutazza Németországot, Hollandiát, Franciaországot és Angliát. 1854-ben a szegedi (csongrádi) Tisza-szabályozó osztály vezetését is átveszi. 1859-ben és 1864-ben az öntözések tanulmányozására Olaszországba utazik. 1867-ben Hollandiában tanulmányozza az ottani polderket (belvízlevezetés állandó vízemeléssel).

A hadügyminisztérium ebben az időben határozza el a titeli (ma Szerbia) s ezen alul a német-bánáti határőrvidék ártereinek a kiszáritását. Az ehhez szükséges tervek elkészítésével 1866 tavaszán őt bízzák meg (ami kétévi szabadsággal járna), de e munka mellett még a Tisza-szabályozás VI. folyamosztályát is vezeti. Tervével 1867-ben elkészül, mire 1868-ban kinevezik a határőrvidéki vízművek igazgatójává.

Közben gazdálkodik, éspedig sikeresen. Ezt jelzi, hogy az 1867-es párizsi kiállításon búzájával díjat nyer. 1869-ben a Rába és Rábca szabályozási terveinek kidolgozásával is őt bízzák meg. 1870-ben az öntözések és egyéb vízi munkák tanulmányozása végett ismét külföldre, Svájcba s Németországba utazik.

1872-ben Szapáry István gróf kormánybiztos Képesy bízta meg a bánsági árvédelemre vonatkozó terv elkészítésével, ez élete egyik főműve. Képesy ráébred, hogy a feladat csak úgy oldható meg helyesen, ha tanulmányait az összes bánsági vizekre kiterjeszti és azokra egységes tervet készít. Főmérnökként egy nagyobb műszaki csoportot megbíz azzal, hogy tanulmányozzák Bánság vízrendszerét, ennek alapján nagyszabású vízszabályozási tervet dolgoz ki. Képesy külön tervet készít arról is, hogy a Bega hajózási csatornát miként lehet rendes zsilipes műcsatornává átalakítani Temesvártól a Tiszáig úgy, hogy a hajózáshoz és az öntözéshez szükséges vízhozam mindig biztosított legyen. A tervet a közlekedésügyi minisztérium 1872-ben jóváhagyja, és az újjáalakult Temes-Bega-völgyi vízszabályozó társulat is magáévá teszi. Képesy külön tervet dolgoz ki a Bega-csatorna hajózhatóvá tételére Temesvártól a Tiszáig, elkészítvén egyúttal a kastélyi új fenékgát és a topolováci új zsilip terveit

is. E tervek alapján 1873-ban indítja meg a munkákat, melyeknek befolyása a Bánságra korszakalkotó. 1874-ben kinevezik középítési felügyelővé.

Mokry Endre neves vízügyi szakember 1880-ban írja róla: „Nem tehetjük, hogy különös elismeréssel meg ne emlékezzünk azon mérnöki művelet nagyszerűségéről, a Bánátra nézve mondhatnók korszakot alkotó fontosságáról, amely a Képešsy-féle összes tervezetekben van. Ha elgondoljuk, hogy mekkorák voltak a nehézségek, melyekkel adatok és megbízható előzmények híjával, érdekeltségi zaklatásai és segédeszközök korlátoltsága mellett megküzdenie kellett, ha ily nagyszabású műveletnek hiányosságai vannak, mert nem ereszkedhet a részletek aprólékosságába, de el kell ismerjük, hogy benne a nagyszerű vízhálózatnak összefüggő viszonyai nagyon helyesen vannak fölvéve és egybeállítva, minden javaslat jól átgondolt helyes műszaki elvek után és következetesen van kidolgozva, oly gazdag anyag van rendszeresen összerakva, hogy annak alapján a megalakult Vízszabályozó Társulat megindíthatta tényleges működését. Az anyag biztos alapot nyújtott minden irányba a későbbi részletes tervezésekre és a szabályozások helyes további kifejtésére is.”

Képešsy közéleti szerepet is vállalt, a törökbecsei (ma: Novi Bečej, Szerbia) takarékpénztár elnökeként. Jelentős munkái: A Magyar Alföld hydrographiája (1867) és Javaslat a Bánát közbenső vízhálózatának szabályozásáról (1873).

1876. október 25-én hivatalos felülvizsgálati úton, Temesváron éri őt a halál. Temesváron kétnyelvű emléktábla jelzi az utókor tiszteletét iránta.